

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homo Christianus In Sua Lege Institutus. Sive Discursus Morales

Qvibus Totvm Hominis Christiani Officivm Explicatvr; Quídque is fugere,
quid agere debeat, quàm exactiſimè traditur

Segneri, Paolo

Augustæ Vindellicorum ; Dilingæ, 1695

Discursus XXXIII. Contra nimiam inter se mutuò agendi conversandique
licentiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45993](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45993)

DISCURSUS XXXIII.

*Contra nimiam inter se mutuo agendi converſan-
diſque licentiam.*

I. **N**escio, an unquam ali-
quis veſtrum in ur-
bem quampiam dela-
tus ſit tunc, cum con-
tagioſa per illam
lues graſſabatur. Id ſi contigit, cre-
diderit ipſe, niſi fallor, in medios ſe
ſuſpicioſiſimos hoſtes incidiſſe. Vix
per portam ingreſſum circumdeder-
unt excubitores, ſollicitè & anxie
quærentes: quis tu, & cujas? quâ,
& unde iter? per quæ loca tranſiſti?
Nec iſto contenti, vultum curioſè
contemplati fuerint, tanquam cum
homine jure ſuſpecto ſibi reſ eſſet; quin
& ſarcinas luſtrarint ut ſcirent, quid
iis mercium veheretur; & fortalle etiã
tanquam publici graſſatores aperue-
rint, & ſolerter excuſſerint omnia. Ubi
tandem magnâ moleſtiã & conatu ho-
mum ſe manibus extricarit, progreſſus
per urbis plateas viderit obſeratis in
ædibus ciues velut carcere clauſos ten-
neri: viderit domeſticam alicubi
ſupelleſtilem per feneltras eiici, ut
ſtammis abſumeretur: avulſam è
matrum dolentium ſinu teneram ſo-
bolem; aliam in patris brachiis a-
marè plorantem. Si Templorum
quis adyta ſubierit, ut ibi ſaltem ſo-
liti aliquid veſtigaret, en iterum
novi horroſis materiam: vacua enim
illa & deſerta; Sacerdotes cauti &

ſolliciti; Sacra pauca, muſicus con-
centus nullus, dies ſolenntiores vix
ulli; quin ne cæterus quidem popu-
li ad placandum per vota & ſuppli-
cationes communes Deum, cum ex-
trema id polcere neceſſitas videretur.
Adèd verum eſt, quod aiebam, videri
urbem illam ab hoſtibus juratis
captam, qui tam arctè, tamque non
humaniter incolas habeant. Et ta-
men non ſunt hoſtes Barbari, qui ta-
lia imperent, ſunt Medici: quæ odio
tantum & rabe videntur geri, ſinceri
amoris effecta ſunt. Medici ſi-
quidem, cum experienciã docti nô-
runt contagionem latius uſque & lan-
gius ſerpere, ſi Cætus cogantur, &
commercium civibus, nullo infecto-
rum ſanorumve diſcrimine, permit-
tatur, id egerunt ſtudioſè, ut hi ab
illis ſepararentur, quæque compe-
ſcendo malo ſalubriter conſtituta e-
rant, ſummâ fide & diligentia ex-
ecutioni mandarentur. Nihil equi-
dem ambigo, quin non pauci veſtrum,
dum me audiunt toties tonantem
contra amatorias levitates, choreas,
conventicula, ſodales pravos, tacitè
ſecum jam ſæpius muſſaverint:
Quid noſter Paſtor hominis eſt? cru-
dus ille tyrannus videtur. Errant
planè iſti: Medicus enim eſt Paſtor,
qui veſtræ ſalutis & commodi arden-
ti de-

ri desiderio illud tam serio ac crebro vobis commendat remedium, quo solo recuperari, aut servari salus potest; fugam nimirum consortii, ac commercii, & amorem solitudinis. Ut igitur eadem opera, & vos errore, & me culpa eximam, laborandum mihi unice est, ut vos doceam, nimiam inter se agendi licentiam Pestem esse animarum. Hoc qui intellexerit, de remedii necessitate, quod suggero, dubius non hærebit, sed æquo feret animo, illud à me crebro vel nolentibus obtrudi.

II. Ex omni illo malorum & calamitatum, quod mors ingressa in Mundum secum traxit, agmine non aliud universum horribilius est, quam lues contagiosa idque geminâ maximè causâ. Prima est, quod tam facile adhærescat: Secunda, quod ubi adhæserit, non sine strage discedat. Utrumque horum in nimia invicem conversandi licentiâ, tam hodie usitatâ, reperire est.

II.

III. Ut lues grassetur, & ab uno migrat ad alium, contractus & vicinia sufficient. Non alia vitii est indoles. Ut propageretur, satis est infectos cum integris, nullo metu, liberè ac licenter agere; *Nihil tam facile, quam malum fieri*, ait bat S. Gregorius Nazianzenus. Nequitia prælectio præquam ulla alia citò & facile capitur; sic ut non nisi una subindo audita Auditorem Magistrum faciat. Sed ut ista summi momenti veritas cognoscatur clariùs, cuncti-

que probè capiant, quantopere inter sit Animæ solitudinem amare, quantumque ipsi noceat omnis incauta familiaritas, supponendum est, non nisi duplicis conditionis esse posse personas, quæ tam domesticè inter se tractant; aut enim ignorant, aut jam expertæ sunt peccatum & nequitiam. Sive autem hujus, sive illius conditionis fuerint, certus sit quisque, maxima sanè ex hac inter se agendi licentia in eos damna redundare.

IV. Ponamus igitur, quod plerumque dici assolet, esse nimirum adhuc immunes à vitio, qui familiaritati tali indulgent: anne quia hucusque adhuc peccarunt nunquam, etiam peccare non possunt? Parentes, cum eorum quis reprehendit negligentiam in filiarum custodiâ, quas hæc illac per omnem viciniam vagari pro arbitrio sinunt, & quaslibet ædes accedere, hæc semper ratione se purgant: *Filia mea honesti amans est; non est, quod metuam*. Demus, illam honestatis amantem esse. At hoc ipsum me argit, quod, cum talis sit, non diu post futura sit alia. Ut malum citreum, sapore, coloreque præstans, marcescat, alio non est opus, quàm ut aliud generis ejusdem pomum putridam juxta ponatur. Id enim si fiat, jam fructus ille odore, suavitate, nutriendi medicandique virtute tam nobilis, natus arbore immortalis, mox & ipse putrescet, foetore offendet nares, perinde ac alter, à quo corruptionem traxit. Hoc ante omnia efficit malorum cum bonis admixtio: affricat putredinem.

Mirantur nonnunquam aliqui, Puellam illam eâ prudentiâ, iis doci-
bus, tam nobili sanguine, matre-
tam virtutis studiosâ genitam, pra-
vi sui exempli putore totam larè
viciniam offendere. Inquirant isti,
quibus hæc Puella sodalibus & usa-
sit, & utatur etiamnum, & nihil e-
rit porro, quod mirentur. Nuper
sacratissimum tempore mutatâ veste,
personata cum sociâ illâ versatâ va-
gata est per urbem: audit de suis
differenter oblectamentis: adfuit fuc-
canti, & comenti se: vidit etiam
noctis tenebris abusam ad agendum
cum Juvenibus amantibus & amatis;
subinde autem facris jejunii longio-
ris diebus levitatibus suis perinde,
ac antea, aut etiam magis deditam.
Hac inconsultâ, cum fructu marci-
do & putente, societate, eam traxit
contagionem, ut jam, qui prius no-
verant, attoniti dicant. Heu, quàm
ista non est ista! Atque ita sanè est:
sed hic est fructus societatis promi-
scuæ. Desipiunt igitur, qui filias,
sorores, conjuges vagari linunt pro-
libito, nec ullo ipsis interdicitur cu-
jusquam commercio, propterea, quòd
honesti amantes sint: & vel hac cau-
sâ rationem ab iis severiorem Deus
exiget, tantòque eos damnabit justis-
sime, quòd animas, tam omni labe
etiamnum immunes, negligentia suâ
& ignaviâ scelerari, imò perire siverint.
Quò generosius, quòque sapidius vi-
num est, quod servatum cupimus,
tantò curandum solertiùs, ut doliis
condatur idoneis: ubi enim dolium
retro quopiam odore infectum fue-

rit, non ipsam jam odorem illum,
suum mutabit, quia mustum genero-
sum est ac nobile, sed mustum ipsum
odore illo retro exolescet. Filia, &
quævis aliâ fœmina, à vitio etiamnum
intacta, odorem vitii trahet à sociâ
nequam & perversâ: hæc autem vir-
tutis odore ex consortio bonæ ac in-
nocentis non imbuetur. Non po-
strema hæc humani generis calamitas
est; quòd morbi quidem & lues con-
tagione serpent, sanitas autem in al-
ios consortio non propagetur. Simi-
le quid in agris videre est: steri-
liores aliqui triticea ex semiente non-
nisi siliginem sæpe reddiderunt: nul-
lus autem tam pinguis est, qui ubi
siliginem serere contigerit, triticum
germinet. Atque hæc causâ Aposto-
lus cunctos, qui & renati in Christo,
& vita ad sanctissimæ Legis suæ a-
mullim ducendæ cupidi sunt, solici-
tè hortatur, ut velut Mundo ipso e-
gressi, pravorum vitent consortium.
Exite de medio eorum, & separamini, 2. Cor. 6.
*dicit Dominus, & immundum ne teti-
geritis, & ero vobis in Patrem, & vos
eritis mihi in filios, & filii.* Equi-
dem & planta nusquam ferè adole-
scunt feliciùs, quàm ubi solæ, & pro-
cul ab aliarum consortio terræ inse-
runtur: cum plures etiam non noxiæ,
solum idem occupant, faciliè una alte-
rius incrementis officit, & nunc So-
lis radios, nunc aliorum siderum be-
neficum influxum impedit. Sic &
homines aliorum fugitantes consorti-
um majora sumunt in virtute incre-
menta: cum è diverso omnis societas
arctior ac familiaritas faciliè ce-
lestium

P. SEGNERS
Homo Christianus

lestium donorum ac gratiarum canales obstruat, & denflore velut umbra fructuum ubertati noceat.

V. Quomodo igitur sollicitum tunc non habeat, tanta inter Christianos negligentia in negotio, cujus momenta eam perviderent Ethnici, tam tolerantem illi curam impenderunt? Lycurgus Lacedamonum Legislator cavet, non levi pena decreta, ne Cives aliis populis commercio jungerentur, ne eorum simul vitia imberent. Sed & Plato suadebat, ut procul a maris litore urbes edificarentur: cum prospiceret, maritimas non vitiorum minus, quam mercium, a commercii causa appulsis alienis populis, hausturas. Hodie Turcae faminis suis ne illud quidem permittunt, ut orandi Dei causa delubra accedant; cum existiment, nihil a femina gratius Deo offerri posse, quam si suam illi vagandi libertatem sacrificet. Interim e Christianis non pauci, luce tanto nobiliore collustrati, agnoscere nolunt, quantum, ex vaga cum quibuslibet agendi licentia, in sequiorem sexum redundare possit incommodi. Unde nonnulla, ubique magis, quam domi tuae sunt: contra illud Davi-
dicum: *Uxor tua in lateribus domus* tuae: quibus verbis vult, conjuges non domi tantum attinendas, sed ibi quoque secretioribus angulis abduendas ut non tantum oculis se foris habitantium, sed domesticorum quoque, quoad ejus potest, subducant, *In lateribus domus tuae*. Si autem vel Conjuges Deus publico commercio

arceat, quid Puellis eo in genere ab ipso permittam existimemus? Certum sibi quisque persuadeat, nulli cujuscunque familiae patri prudentiora, magisque ad sobolem in Dei timore educandam apta monita suggeri posse, quam si illi crebro inculcetur. Attende, quis tuas aedes frequenter: quis familiaribus tuis loquatur, observa: cave permittas illis, ut promiscue agant cum omnibus: ne pietatis quidem studio ire suas, quod constant quidem multi, sed orant pauci: praereliquis tibi dotibus in tuis solitudinis amor placeat: hoc sine, frustra sunt monita alia omnia: hortare ad honestatis studium, quantum vis, & potest pietatem in Deum, decorum, recti exempli debitum inculca; ventis verba dabis. Natura, dum factum materno in utero format, id imprimis sollicitè curat, ut pelliculâ illum involvat, intra quam labori suo incumbat, & quibus oportet, membris, quâ decet, figurâ opus illud suum effingat; hoc enim non circumdatus velut munimento, virtute formatrice extra limites exerrante, facile in abortum, aut deforme monstrum factus degeneraret. Sic quisquis educare sobolem suam, & ad virtutem informare sedulo vult, vagari illam passim non sinat: operam enim aliam, & oleum perdet. Quaecunque arbitrio suo aget cum quibuslibet, in ejus animo nunquam adhærescent cogitationes salutares, quantalibet diligentia tenera menti fuerint instillata: dispergentur: atque ita efformandus ad omnis honesta-

sta-

statis elegantiam factus, aut nunquam absolvetur, aut horridum denique in vitiorum monstrum deformabitur.

VI. Ita res se habebit, cum crediti vestre curæ nullodum vitio deformes erunt. Quodsi autem jam non primis tantum labris dulce vitiorum venenum in voluptatum poculo delibassent, sed largiter bibissent, tum enimvero majori adhuc solertia meæ essent monita servanda, & omnis vagandi libertas præsciendenda. Tum enimvero ea foret sic malè affectorum conditio, si respectu nullo, nullo metu versari cum quolibet vellent; quæ est agrorum, qui suo è cubili nunquam prodeunt sine valetudinis incommodo: *Quod agris evenit*, inquit Seneca, *ut nunquam sine offensa proferrantur*. Nunquam & illi prodirent, in publicum, quin duplo ferè deteriores reverterentur. Id quod tum maxime eveniet, si, quod prout est, in eos inciderint, qui non dissimili scabie laborant. Stupenda prorsus res est, ut Plinius advertit, quantum virium capiat venenum alicujus à rabido cane admorsis, si alteri jungatur, eodem veneno infecto. Hujus rei causam non facile Philosophi divinaverint: cur autem animo malè affectus, si alteri jungatur eodem vitio laboranti, deterius habere incipiat, pronum est conjicere: dum enim simul versantur, mutuo se fovent; hic sua illi narrat flagitia; alter eadem lepidè ac faceret elevat, & quo primum è turpi facinore, pudore suffundebantur, mutuo sibi abstergunt: verbo, sic mutuo incalescunt, ut serpentes invicem

conglobati. *Tunc maxime laborant* Seneca, *et mali, ubi plurium vitia miscuerit, & in uno, unum collata nequitia est*. Sodalis nequam, etiam probum pervertit, ut dicebam: quanto magis jam perversum pervertet amplius? Dicerem, quod se ipso nequiores illum sit effecturus, nisi aliter nocerent homines pravi, quam *Penæ* Scorpiones: isti cum veneno quem *Scorpiones* suam infecerint, de veneno aliquid suo perdunt: non ita pravi, hi enim quo plus veneni diffundunt in alios, hoc ipsi quoque nocentius inficiuntur.

VII. Nascuntur, quæ dixi mala, & fructus pessimi, cum vel boni malis, vel malis mali ejusdem sexus conjunguntur. Majora timenda sunt; cum etiam, ut frequenter asolet, sexus disparitas accesserit. Agunt non tantum cum adolescentibus adolescentibus, non tantum cum Puellis Puellis, & ex bonis fiunt mali, ex malis pessimi, sed nullo respectu & Juvenes cum Puellis, & hæc cum illis versantur creberrimè. Quam quidem insidiam, Societatem quoties videre mihi contingit, illud in animum subit, quod de Aspidibus narrant; nunquam marem sine femina cerni. *Conjuga ferunt*, ait Plinius, *neque nisi cum comparare vitia est*. Hac autem ratione vitium non tantum facile dicitur, sed etiam non difficulter perpetratur. Nec prudenter dicitur: Plures in cæta ejusmodi bonos esse, qui sui respectu nequam unum, qui fortè adsit, compescant: non enim semper plures etiam plus possunt. Certè unus pestifero laborans ulcere contagionem multis afflare solet.

Epist. 7.

P. SEGNERI
Homo Cris. de his

let. Hinc versutissimus Dæmon, etsi nunquam non quàm plurimarum animarum perniciem & optet, & procurret, non semper tamen retibus venatur, quibus plures comprehendat, & quamquam non ignoret, quòd *L. 42. quæsi Juvenum omnes*; sufficit tamen illi non rarò unicus. Lepida admodum illas capiendi aviculas, quæ turmatim volant, ratio est; si una aliqua earum ex numeroprehendatur, & alligato pedi filo, quod visco probè oblitum sit, libera avolare sinatur. Miscella enim, cùm planè se liberari putet, contentione magnâ è capientis manibus avolat, & velut lati nuntii, de captivitate superatâ, baiula mediæ se aliarum turmæ inserit: dum autem nunc hæc, nunc illa viscato filo adhærescit, non antè ludus finitur, quàm misera non jam sola, sed pluribus malè cautis comitata, deorsum ruat, & optata venatori præda fiat. Non aliter Juvenis aliquis pravorum morum, venatori stygio optatam Animarum prædam, cùm nemo quidquam sinistra metuit, in manus tradit. Id ergo versutissimus hostis agit, ut unum aliquem irretiat. Hunc vitiorum visco non obiter illitum in medium aliorum Juvenum, seu, quod deterius est, etiam Pællarum consortium immittit, cùm ille verbis, nutibus, gestibus, promissionibus, donis, ficto amore & vera prodicione in omnem se partem versans prædam benenumerosam stygio suo venatori multâ plaudenti adducit.

VIII. Quodsi vel unus aliquis sufficit malo Dæmoni, ut ejus ope mul-

R. P. Segneri Christi. Instr. Tom. III.

tos capiat, quantò certior erit unius perniciem, si in multos incidere? Et tamen perinde ac si Juvenes saxei essent, & Puella frigidissimo è marmore concretæ, nullo non tempore simul versari permittuntur, manè, vesperi, interdii, noctu: sed nec locus ullus excipitur: in viis publicis, in agris, domi, in sylvis; laborent, quiescant, nihil refert, solæ sint, an comitata: quin ne tum, cùm vel ad rem divinam accedant, vel eâ peractâ domum reperiunt, hoc sese consortio expediunt. Tantam autem qui libertatem, qui tam nullis definitum limitibus commercium suis concedunt, quâ tandem temeritate sperant non inficiendas contagione animas, quæ sanæ sunt, aut non penitus corrumpendas, quæ jam infectæ sunt? Pests non in alios propagatur facilius, quàm qui humorum temperie sunt similiore, ut Medici observarunt. *Pestis vapor accenditur, ubi major natura similitudo.* Illa in Epid. *Ant. c. 3.* proin indolis similitudo, mutua illa affectuum professio, quæ Puellam inter & ejus Amasios intercedit, viam vel maximè sternit proferendæ vitii contagioni, & fovendæ. Atque hoc tam præsens contagionis periculum, cui se exponunt, qui promiscuè cum sanis infectisque agunt, Deum impulit, ut per Jeremiam suaderet: *Unusquisque se à proximo suo custodiat.* Vult nimirum, ut quisque se custodiat non ab iis, qui foris sunt, non ab æmulis aut hostibus, non à malis Dæmonibus tantum, sed ab his, & ab iis maximè, qui proximi illi sunt, à proximo suo se custodiat: ca-

veat ab iis, ad quos indolis similitudine propendet; hi enim ad pervertendum cum plus habent virium, quam infernales Genii naturâ tam diversi & dissimiles.

II.

IX. Atque utinam, quàm facili negotio hæc serpit contagio, tam facili etiam remedio curaretur! Sed nihil est, quod majorem mihi in hac mutuo agendi licentiâ ac libertate horrorem incutiat, quàm quòd videam, malum, quàm est universale, tam esse sine remedio. Vix quisquam hæc contractus peste unquam sanatur. Ubi semel Juvenes depravati fuerint, quis erit animo tam forti & constanti, ut eos corrigat, & emendet? Obturant omni admonitioni aures, utque animo sint à te penitus alieno, sufficit, te indicio aliquo monstrare, subolere tibi eorum flagitia, aut sinistram tantum de iis suspicionem concepisse. No-

Arbiter in Praesentia turrunt rerum naturalium scrutatores; quo pinguiore succo, & tenaciore abundat arbor, hoc infelicius infestationem pati. Sic & pravarum Animi propensionum tum est curatio difficillima, cum sordidæ sunt; hæc enim mentem excacant magis; voluntatem pertinacius faciunt occallescere, sic ut Aristoteles censuerit, conjugii non posse cum libidinum studio prudentiam: *Incontinens non potest esse prudens.* Crescit autem indies hæc & cæcitas, & duritia, assuetudine; eaque fit, ut mali etiam cura quotidie fiat difficilior; eò enim miseriarum devenitur, ut ametur ipse morbus, & sanitas odio habeatur.

Addamus jam sanitatis recuperandæ difficultati laborantium multitudinem ac numerum, & facile erit arguere, cladem stragemque Animum, quam edit hæc promiscuè cum quibuslibet agendi licentiâ, esse innumerabilem. Cùm pestis grassatur, nullo non die eâ enectorum census initur; ut & eorum, qui malo recens contacti sunt; in ea lue, de qua nobis sermo, quis numerum inierit? Initium illa duxit jam inde propè à Mundi nascens exordio, dum posteris Seth, eâ bonitate, ut *Filii Dei* dicerentur, cum Caini filiis ac nepotibus commercium inierunt; quâ inter se agendi libertate moribus evaserunt tam pervertis, ut divina Justitia non aliud malo remedium inveniret, quàm totius humani generis per cataclysmum excidium: nec tamen vel hæc vindictæ Dei poena rectius sapere posteros, & à tam invisâ Deo conversandi libertate cessare docuit.

X. Dicam rem verbo; quidquid videmus vitiorum in adolescentibus, quidquid in conjugis perfidia, quidquid in moribus corruptionis, non aliunde, quàm ex ea libertate natum est, quâ scemina cum viris, viri cum foeminis agere, & invicem lociati, quâ libet, vagari permittuntur. Scimus omnes, Terram, priusquam omnibus ultricibus illis undis submergeretur, absque comparatione, quàm nunc sit, feliciorum fuisse ac fertiliorem. Etsi enim tum homines non aliis cibis vescerentur, quàm herbis, & arborum fructibus, herbae tamen illæ & poma eâ virtute nutriendi pollebant,

ut vitam in plura secula iis parti proferrent: id quod hodie nec cibi quicunque lectissimi, nec vina præstantissima ac generosissima efficiunt. Quam tanti discriminis causam mihi dabitis? An dicet quis; aquam vitantã ac copiam in terras effusam extinxisse, magnam partem, vim illam feminalem, quã tellus tantum vigorem in plantas derivabat? Dicit aliquid, qui sic respondet; totum tamen non dicit. Non solum lapsa celo aqua tam sterile reddiderunt solum, sed aquarum marinarum cum celestibus admixtione perniciosa hæc illata est; illa enim in intima se montium ac vallium viscera insinuantes acrimoniam suã germinatricem terræ vim exiecerunt, perinde ac Civitatibus ab irato hoste solo aequatis nonnunquam evenit: solum enim, ubi steterant, sale seminatam diu postea ne tantillum quidem graminis protrulit. Applicemus hæc in rem nostram. Querunt subinde Senes nostri, quæ causa sit morum usque adeo hodie depravatorum? cum tamen & Divini verbi Præcones audiuntur sapius, & Sacerdotum Mysteriorum usus increbuerit, in sacris excursionibus populi excollantur diligentius; tot pia Sodalitia, tot Cœtus constituti, in quibus ad omnem Sanctimoniam Fideles erudiantur. Unde ergo fit, ut tot adjuvamenta non magis animos in vitam gratiam stabiliant, efficiantque, ut illam ad longa tempora prorogent? Non alia mali origo, quam aquarum falsarum cum dulcibus admixtio. Si falsæ suos inter fines ac terminos se

continerent, tellus à solis dulcibus tantum detrimenti non pateretur; si, inquam, domi se contineret femina, non tanta orbem obrueret vitiorum colluvies, quantolibet numero vitii licentius vagarentur; minore negotio vincerentur tentationes, nec tam citò à peccatis confessione expiatis antiquas rediretur miserias, sic ut vita animæ jam vix diurna, imò vix paucarum horarum esse soleat. Hæc autem admixtio, dum neque limitibus, neque legibus ullis licentia coercetur, damna infert inexplicabilia, tanto exitiosius, quòd ne remedium quidem malo relictum est. Remedium siquidem, aliquid usque saltem, in sola separatione consisteret, nec tamen hujus obtinendæ spes affulget. *Fugite de medio Babylonis*, ait Sacer Vates, & *salvet unusquisque animam suam*. Quid autem est Babylon lingua nostra, nisi *Confusio & Commissio*? Fugite proinde promiscuam hanc invicem agendi licentiam, commercia abrupte, vitate pericula, si salvam animam vestram cupitis: Hoc nisi agitis, de illa actum est.

XI. Grassante lue, nulla quidquam proficit industria, nisi commercium sanos inter & contactos tollatur. Idem in re nostra est. E diverso, *Discede ab iniquo*, ait Ecclesiasticus, & *deficient abs te*. Mala omnia icteru amputabimus unico, si amputemus noxiam converlandi libertatem: *deficient mala*. Si enim femina domi suæ sola esset, vix apparet, quo se illa culparum genere contaminaret; sicut & viri ferme peccandi

Q 99 2 illi-

Baron. illicia fortis accersunt. Leone I. Con-
an. 495. stantinopoli imperante exortum sa-
 vissimum incendium vicis urbis inte-
 gros, nec parvo numero, in cineres
 redegit. Motus ea re. Zeno legem
 deinde tulit, Codici insertam, ut ædi-
 um singula ab aliis duodecim saltem
 pedum intervallo distarent; ut si quas
 deinceps flammæ corripere, non
 facile in alias incendium propagare-
 tur. *Ad securitatem ab igne præstandam.*
 O sanctam legem, si à materiis hile-
 ce ædibus transferretur ad viva Dei
 templa, Christianos nimirum, sic ut
 domus qualibet nullâ sui parte aliam
 contingeret, & quilibet existimaret,
 non vicinos, non notos circa se ullos
 esse! Sic facta prava, non herent
 exempla publica: & scdus ille libi-
 dinum ignis inter prostibulorum pa-
 rietes clausus, non tot alias, cætero-
 quin honoratas domos, tantâ tamque
 communi strage corripere.

XII. Non nescio, plures è vobis
 futuros, qui dicant: Durus est hic
 sermo, nec durus tantum, sed quem
 re & opere complere non liceat: neq;
 enim omnes domi recludi fœminæ
 possunt; sed illas quoque sua nego-
 tia foras vocant. Non ignota dicitis:
 nec me laret, non semper domi te-
 neri fœminas posse. Quid autem
 hinc consequens est? Adverto sacris
 in Literis fœminam rebus geminis
 planè dissimillimis comparari, Cande-
 labro in Templo, & Soli in cælo. Ut
 Candelabrum, domo prodire non
 debet; sicut Candelabrum Templo
 non effertur: si tamen prodeundum
 fuerit, prodire debet ut Sol, qui se-

mitâ suâ, quam Eclipticam Astrone-
 mi dicunt, nunquam egreditur. Pro-
 deant ergo, per me licet, subinde ex-
 tra parietes domesticos fœminæ, dum-
 modo non nisi negotiorum suorum
 causâ prodeant, nec extra fœmitam
 suam exercent, ut Sol tot seculorum
 decursu ne latum quidem unguem
 exorbitavit. Damno tantum in fo-
 minis illam ubique vagandi licentiam,
 illum solitudinis horrorem, illum,
 in medio etiam vicorum, latis in
 conventiculis apparenti prurium.
 Hoc autem animabus plurimum noc-
 cere, quis negare possit, qui animum
 advertit ad stragem, quam hac con-
 fortia edunt, perpetuam? quis nega-
 re possit, digna esse reprehensione:
 si non perpetuâ, saltem crebro iterata?

XIII. Ad illud deinde quod at-
 tinet, dum dicebatis, sermonem hunc
 esse durum, necesse est, ut eorum vo-
 bis memoriam refricem, quæ initio
 commemoravi: vivere nimirum nos
 tempora, quibus pestis grassaretur, quan-
 to crudelem esse pietatis speciem
 habet. An Servatorem non audimus
 ita loquentem? *Non veni pacem mit-tere, sed gladium.* Gladium nimirum
 venit mittere, ut alium ab alio sepa-
 ret; cum toties non alii magis nobis
 inimici sint, quàm qui nos proximè
 circumstant; ut amicissimi. *Inimici Manu.*
hominis domestici ejus. Nec tamen non
 vestram ego vicem doleo: scio enim
 nihil suavius, nihil jucundius à natu-
 ra nobis datum libertate, communi-
 catione cum aliis ac societate. Et si-
 cut homo animal est sociabile, ita
 accipitæ jucundæ sunt illi delitiæ, si
 soli.

solitudinis tædio exacerbentur. Sed quid agemus, postquam peccato Natura hominis corrupta est? Non jam sanitatis tempus est; aliis proin legibus utendum. Caro illa, quam circumferimus, tam rebellis & perfida, tam irritabilis, tam ad omnis vitii contagionem parata, facit, ut, quæ integrâ etiamnum sanitate duos nos & inhumanos arguerunt, jam nos prudenter cautos commendent. *Denuntiamus vobis*, inquit Apostolus, *in nomine Domini nostri Jesu Christi, ut subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinatè, & non secundùm traditionem, quam acceperunt à vobis.* Probè notanda sunt Apostoli verba, quibus divisionis sententiam & necessitatem promulgat, non ab hostibus tantùm Fidei, sed ab aliis etiam, qui eadem nobiscum religione censentur: *ab omni fratre.* Non ab iis duntaxat, qui manifestâ exempli pravitate nocent, sed ab his etiam, qui monstratam perfectionis ac sanctimoniam semitam non ita solerter tenent, quin ab illa subinde exerrent: *ambulante inordinatè, & non secundùm traditionem, quam acceperunt.* Verè siquidem non aliud est medium, quo à perniciæ servemur, quàm istud: fugere commercium hominum, quoad ejus licet, quos inter lethalem ex halitu unito pestem trahere possumus.

XIV. Hinc discere possumus, quâ causâ Deus totum postulet, cum malus Dæmon modico sit contentus. Sic vult Deus, animam non solum opera perpetrare nulla, quæ cum ratione, & sanctissimis suis Legibus pugnant, sed

ut ne cogitatione quidem illis assentiatur. Dæmon è diverso cum ad opus ipsum frustra quempiam pellit, satis habet ad cogitationis assensum eum induxisse: cum horret quis exempli pravitate aliis nocere, pro sua humanitate, liceat ita loqui, contentus est, si quis solus & sine arbitro delinquat. Quin, cum quis constanti animo renuit bibere ex venenato voluptatum poculo, probat, si vel tantillum labris delibet liquorem propinatum; satis habet, si ad jocum prætextatum, ad faciem illiberalem, sed libidine factentem, ad obrutum paulò curiosiorem inducat. Quæ igitur tanti discriminis causa, ut Deus tam inexorabili severitate totum postulet, Dæmon tantâ secum humanitate agi sinat? Nisi fallor, hæc princeps ejus rei causa est. Dominium animæ totius ad Deum pertinet; Dæmon autem fur est. Sic enim mirum non est, si totum Deus exigat; Dæmon contentus sit partem sibi vindicasse. Præterea Deus nos vult bonos, malos Dæmon: & quia ad hoc ut quis bonus sit, necesse est omnibus partibus esse absolutam, ad malum verò sufficit, cujuslibet partis defectus, ideo totum vult Deus, parte verò Dæmon contentus est. Vera sunt ista: Ego tamen veram aliam propriamque ejus rei causam vobis afferam. Modicum petit Dæmon, cum nôrit à modico statim se progredi posse ad multum: capillum petit, ajebat S. Franciscus, at hunc si obtinet, mox ex crine funem efficit, & nauticum quidem, quo ingens oneraria ad lit-

tus alligetur. Quid in re nostra principio petit? Ad quid puellam aliquam vestram proritat? Non ad stupra, non ad adulteria, non ad Sacrilegia, & quæ sunt alia suâ turpitudine valde abominanda: obtutum petit lascivum; verbulum paulò liberius, compositionem hominis exterioris minus asperam, solitudinis minus aliquanto studium, animi laxationem liberaliorem. In his omnibus quid mali? criminis est: sed avertat Deus, ut versutissimo nebuloni vel tantillum tribuatis; vestro enim damno discetis tandem, an ille ex modico proficere sciat ad multum, & num ex crine non laqueos tantum, sed catenas effingere nōrit. Vulpes aliud histrice non petit, quàm ut sepe illam aculeorum suorum tantisper aperiat: si stultus rogantem audiat, momento eum invadit & devorat. Hem, ait ille mille fraudum artifex, quæ ista solitudo, quod silentium, quæ parietum domesticorum custodia, quæ omnis commercii humani fuga? Hoc est totum spinis rigere, ut echinum: aperi tantisper sepe hanc hispidam; fac quod Juvenes alii, quod alia Puellæ faciunt, loquere, aspice, nocturna in vicini ædibus conventicula accede. Si audiant vafra consilia Juvenes, jam fanè perniciès proxima est absque obice.

XV. Scio non statim his initiis funestus istos exitus connecti: quid autem refert, connecti; tardiùs, si connectentur & sequentur aliquando? Etiam venenum non statim ad cor

penetrat: penetrat tamen deniquè. Albertus narrat, quempiam rabidi canis dentibus admorsum, non nisi duodecim post annos veneni illius vim cœpisse persentiscere, quod tanto intervallo innoxium videbatur. Eadem planè in re nostra accidunt. Audiet Puella, dum liberius per sedes vicinas vagatur, ex ore alicujus effrontis nuptæ quidpiam, quod ne audiret, præstaret esse surdam. Non nocent tum illa verba, nec plagam insigunt: vitæ enim ad eam diem ætæ tenor, nondum exulans è fronte verecundia, timor justus Majorum, faciunt, ut Puella ne existimet quidem ullam tantum aliquando probum ac dedecus posse consciscere. At ecce: non multis post annis marito jungitur, memor pravorum pessimæ illius mulierculæ exemplorum, memor modi, quem ex illa intellexit, occultè talia perpetrandi, cedit infelix intus oppugnanti, foris alliciendi, & fidem Deo non minus, quàm marito datam violare non erubescit. Observate in hoc, & aliis generis ejusdem casibus, quos enumerare possem, vim primorum illorum verborum planè pestilentium, rabiem illam, & inquietudinem, quam in animo infelicis reliquit lasciva illa magistræ detestabilis lingua! Quare iterum iterumque vestro commodo, vestro bono vobis inculco: separamini, separamini, fugite commercia periculosa: *Non venit pacem mittere, sed gladium.*

XVI. Serviet autem inprimis hæc commercii periculosi fuga ad delendas noxas præteritas: ad quas abolen-

das si hortari vos voluero ad Jejunium, Eleemofynam & Orationem, quod est triplex illud genus operum, quo satisfacere pro admittis possumus, respondetis, à jejunio vos impediri laboribus necessariis, ab eleemofyna & stipe danda propria egestate, ab oratione, verò paulò profixiore curis domesticis. Quid autem pratextetis, si vos hortet, ut vitetis commercia periculosa, conventicula adversantia honestati, & turbas hominum promiscuas? Ab hoc equidem vos excusat nihil: si proinde ne hoc quidem tantillum reddere Deo vultis pro tot culpis, satis enim verò apparet, vos necdum intelligere gravissima illa nomina, quæ apud Deum peccando contraxistis.

XVII. Serviet deinde eadem fuga ad impedienda posthac peccata. Quam quidem in re an vera dicam, non alios quam vos testes volo: an non enim cum hebdomadæ dies totos cum domesticis vestris laborando transigitis, sanos vos incolumésque, animamque nullo peccato vulneratam invenitis? Diebus autem feriatis, dum modò hujus, modò illius in consortio laxatis animum, an non sæpe mentem plenam cogitationibus perverfis, linguam verbis obscænis, detractiōe de famâ & existimatione aliena conspurcatam domum refertis? An non modò rixis, aliàs ebrietate, libidine multiplici, & nescio quibus aliis flagitiis, quorum vel meminisse pudor sit, vos impiatos deprehenditis? Faciliùs autem hæc tam tristia ac planè funesta accidunt, si in medios fœminarum greges vos

inferre non puduerit: nec interest, Juvenulæ sint, an adultiores: ex his siquidem fiunt adulteræ. *Cum aliena muliere ne sedas omnino, alloquium enim illius quasi ignis exardescit*: ille nimirum ignis, qui animum accendit desideriiis pravis, quæ veritatis æterna ore jam pridem vel ipsis operibus comparata sunt. Vetat ergo Deus, ne vel ad modicum temporis spacium assideas fœminæ, ne te tuamque salutem exponas discrimini: & tu securum te existimabis, si dies totos in ejus consortio colloquendo, saltando, corridendo, jocis mille, ac facetiis indulgendo transigas? Quid est insanire, si hoc est sapere?

XVIII. Ante omnia denuo vobis, ô Majores, adolescentulas vestras commendo. S. Ambrosius dum Virginem instituit, ita loquitur: *Trepidare Virginum est; & ad omnes viri ingressus pavere, omnes viri affatus vereri.* Quod igitur illud educationis Virginum genus esse dicamus, quo ipsis permittitur non solum non trepidare ad præsentiam & alloquium viri, etiam modesti, sed garrire ad ædium limina cum Juvenibus dissolutis, garrire mediis in plateis, manus porrigere, & ejusmodi facetiis etiam priores provocare, quæ tam in ore Virginum honestarum malè sonant? Neque grandiores tantùm, sed tenellulæ etiam filiz præ aliis solerter custodiendæ, nec, ut quæ libet, evagentur, permittendum. Id enim sanè quam industriè malus Dæmon agit, ut eas maturè operâ stygii alicujus emissarii suas faciat; ope-
râ

râ inquam alicujus eorum ex numero, quos unice delectat animulas innocentes, ut agnellos teneros, manibus Dei eripere, ut eas infernalis Lupi faucibus tradant. Perpendat quisque secum ferid, & alrè in animum demittat, si à teneris annis liberi vitio assueverint, vix unquam eos assuetudinem tam noxiam dedocendos. *Adolefcens*

Prov. 22. 6. juxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea. Nulli non arbori nocet, ungi, ut experti asserunt; sed nullis magis, quam tenellis etiamnum plan-

Theophr. tis. Oleum in fusum arboribus, eas ne- hist. cat, sed maxime novellas.

*plant. l. XIX. Si durum vobis molestumq; 4. c. ult. videtur ad hanc solitudinem, ad hanc commercii paulò periculosis fugam & vosmet, & vestra fidei ac cura creditos assucfacere, mementote agi de salute & vestra, & eorum, quos habetis longè charissimos. Si salvi esse volumus, sursum per ardua tendendum est; vis inferenda propensionibus natura, deorsum nos trahentibus. *Solus sede-**

Jerem. 15. bam, ajebat ad Deum Propheta, quoniam comminatione replesti me. Non ibam vagus per has illasque aedes; non transigebam tempus in cœtibus animi causâ coactis: non venabar occasiones & pericula amittendæ salutis, sed pro

his Sedebam solus. Non ob aliud autem ita aliorum fugiebam confortium, ita ad omnis discriminis umbram trepidabam, quàm quoniam comminatione replesti me. Totus cohorrui, cum tot pereundi occasiones prospicerem. Utinam & vos alrè in animum demitteretis, quanta demum, quàmque merito sit timenda felicissimi Cœlestis Regni jactura, & cum hoc, jactura Societatis perpetuæ cum Beatis, Sanctis Martyribus, Apostolis, Angelis, Beatissima Virgine, Christo, Deo! Utinam, Utinam feriâ, datâque operâ assequi conaremini, quanta è diverso sit calamitas, quanta miseria, ad aeternum cum Demonibus, feris, furiis, & cum igne devorante damnari confortium! Enimverò nulla jam molesta foret solitudo, sed eam amplecteremini, ut securum salutis ac securitatis asylum; libertatem illam tam periculofam volentes lubentes iis permitteretis, quibus suæ salutis cura non est. Bonus Deus sancto hoc ac pretioso timore animos vestros repleat, quem vobis unice exopto, ut trepidando ac timendo certos vos ac securos reddatis illius gloriæ consequendæ, quam tam facile amittit, quisquis non timet amittere.

